

VIDÓ IMRE

VISSZAPILLANTÁS SZAKMÓDSZERTANI TANULMÁNYI KIRÁNDULÁSOKRA
(Tanárképző Főiskola Eger, matematika-fizika-technika szak)

ABSTRACT: *The author of this paper has been teaching the methodology of the education of physics at the Teachers' Training College in Eger since 1952. Each academic year he was the leader of an instructional excursion. In this paper he summarizes the purpose, the tasks and the problems of organization and carrying out of these excursions.*

I.

A vérzivataros II. Világháború befejeztével eléggé kellemetlen helyzetbe került a magyar közoktatás is! Az iskolák reménytelenül siralmas, leromlott állapotban voltak. A szemléltetésre szolgáló eszközök jelentős része megsemmisült. A tanárok, tanítók - általában mint tartalékos tisztek - igen nagy hányada nem került soha vissza. (Persze, voltak olyanok is akik "kitartottak" s elmenekültek!) Azt gondolom, országunk gazdasági (és politikai!) helyzetéről főleg részletesebben írnom!

Ilyen sanyarú helyzetben kellett az élet minden területén - így a nagyon fontos oktatás területén is - megkísérelni a talpraállást!

II.

Művelődéspolitikánk nagyon szép, nagyon előremutató célokat tűzött ki. Meghirdette a tanuláshoz, a művelődéshez való jogot, gyakorlatilag mindenki számára. Fő célkitűzés: minden 6-14 éves korú magyar gyermek egységes tanterv szerint tanulva sajátítsa el a legalapvetőbb, legáltalánosabb, a gyakorlati életben legszükségesebb ismereteket!

A 37000/1945. ME rendelet intézkedik az általános iskolára történő áttérést. A 75000/1946. VKM. rendelet életbe lépteti az általános iskolai tantervét. (Fokozatosan megszűnik ennek értelmében a polgári iskola, valamint a gimnázium alsó 4 osztálya!)

Az elképzelések tehát megvoltak csak a megvalósítás mikéntjének megoldása ütközött nehézségekbe. Ezen nehézségek áthidalására nézve igen jelentős lépésnek tartom az "Állami Pedagógiai Főiskolá"-k létrehozását.

Ortutay Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter 1947. november 17-én többek között ezeket mondta: "A pedagógiai főiskolán újtipusú nevelőket kívánunk kiképezni a magyar társadalom számára."

A pedagógiai főiskolákat tulajdonképpen a régebbi polgári iskolai tanárképzők "folytatásá"-nak tekinthetjük. Így tehát nem okozott gondot a Szeged-i, a Budapest-i főiskolák létrehozása. Ám megnyitotta kapuit Debrecenben és Pécsen is egy-egy pedagógiai főiskola.

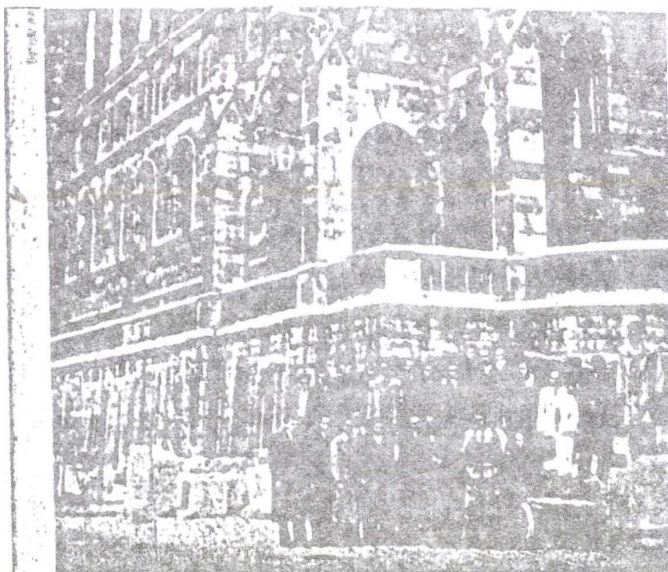
Debrecenből - a Kossuth Egyetem alagsorából - 1949. szeptemberére átkerült a főiskola 15-16 hallgatóval (mat.-fiz.-kém.!) és jónéhány kiváló tanárral (Dr. Némedi Lajos, Dr. Rapcsák András, Dr. Papp István) Egerbe. (A Lyceum épületébe) A II. évfolyam tehát már Egerben indult kb. 16-18 mat.-fiz.-kém. szakos hallgatóval. E sorok írója 1950. szeptemberében, amolyan 3. generációsként került az egri főiskolára 24-ed magával (mat.-fiz.!).

III.

Egerben a főiskolán - főleg a mat.-fiz. tanszéken - nagyon emberséges, barátságos hangulat volt.

Valószínűleg ez a kölcsönös megbecsülés, tisztelet szülte azt, hogy sokszor elbeszélgettünk - nemcsak szakmai kérdésekről is. A Miskolc-i tanítóképző kedves emlékei nem szenvedtek csorbát Egerben! (és ez nagyon jólesett!). A kis tanszéki csoport - mintegy 58-60 mat.-fiz.-kém. -es hallgató a három évfolyamon összesen, és négy tanár (a mat.-ról

Rapcsák Bandi bácsi is) - 1951. tavaszán eltervezte, hogy felutazik Budapestre. A kirándulást Darvas Andor a Fizika Tanszék vezetője, főiskolai tanár szervezte és vezette. Az utazás kissé hosszú volt, (6 óra 30 perc - gőzvontatás -), de hát szétnézni Magyarország fővárosában sokunk számára ez volt az első alkalom! Tetszett a Városliget a sok érdekes látnivalóval. Szomorúan néztük az Erzsébet-híd két pillérét stb. Valahogyan ekkor kezdődött egy élő hagyomány! A következő években is ellátogattunk - természetesen évről évre cserélődő hallgatókkal - az Egerhez nem távol lévő Salgótarjánba, Parádra, Nagybátonyba, Aggtelekre, Ózdra, stb. Mint érdekességet említem meg, hogy volt rá példa - amíg nem volt autóbuszunk - 8-10 km-es gyalogtúra lebonyolításra került. (Egyik állomásról a másikra tanárok és hallgatók együtt!) Ú

Budapest, 1951.

Ezek a látogatások (kirándulások) - megítélésem szerint - nem nagyon lépték túl a kedves, kellemes, emberi kapcsolatok ápolását (Esetleg 1-2 gyár meglátogatása említhető - szakmai szempontból, a magyar tájakban való gyönyörködés.).

IV.

Ezek a nagyon kedves, hangulatos kirándulások kissé "keményebb" színezetet kaptak, amikor bevezették a hallgatók számára kötelező 2 hetes vidéki tanítási gyakorlatokat (1962/63.), a tanszéki szakmódszertanos rendszert, a kötelező 5 napos gyárlátogatásokat. Az előzőekben említett 1-2 napos kirándulásoknak tehát nehezen maradt hely! (Idő!)

Értelmes kompromisszumos alapon azonban kialakult - a mi tanszékünkön az a vélemény, hogy a III. évfolyamra kötelezően előírt 5 napos belföldi tanulmányi látogatás idejéből a szakmódszertan kapjon meg 1 napot. (Megmaradt tehát a folytonosság!)

A további évtizedek során azután egyre céltudatosabbá váltak ezek az 1 napos szakmódszertani kirándulások: a baráti elbeszélgetések mellé tanítási óralátogatásokat, valamint egy-egy gyár vagy üzem megtekintését is beiktattuk a programunkba.

A következőkben ezekről az 1 napos szakmódszertani tanulmányi látogatásokról kívánok rövid ismertetést adni.

V.

Célok, feladatok: Hallgatóink tanulmányaik végeztével zömmel tanári állásba kerülnek. Minden bizonnyal vezetnek majd a tanítványaiknak különböző kirándulásokat. (Üzemlátogatás, gyárlátogatás, múzeumlátogatás, tájrlátogatás, stb.)

Hasznosnak tartjuk tehát, ha némi betekintést nyernek a szervezési problémák mechanizmusába.

Előkészítés:

- engedélyek kérése
- utazás
- étkezés
- szállás
- megfigyelési szempontok
- balesetvédelem, stb.

A kirándulás levezetése: - fegyelem
- előre nem látható problémák
megoldása, stb.

A szerzett tapasztalatok tananyagba illesztése (elmélet és
gyakorlat kapcsolata)

VI.

Tanszékünk ilyen irányú programjában hagyományosan két útvonal
nyert "polgárjogot":

- a. Eger-Sirok-Recsk-Parádsasvár-Kékestető-Gyöngyös-Eger
- b. Eger-Putnok-Sajószentpéter-Miskolc-Eger

Röviden ezek programjáról:

Előljáróban meg kell említenünk, hogy igen nagy könnyebbséget
jelentett a programok végrehajtásában, amikor Főiskolánk saját
autóbuszt kapott, s azzal tudtunk utazni.

Tehát az útvonalakról:

- a. - a Siroki vár megtekintése (és megmászása), a magyar
történelemmel kapcsolatos érzelmi vonatkozások,
- tanítási órák - fizika kiemelése, de matematika is -
hospitálása, a látott órák elemzése, az iskola megtekintése.
- a Parádsasvári üvegyár meglátogatása (gyártási folyamat,
stb.)
- Kékestető egy kis élmény, látványosság (hazaszeretet!)

Kékestető, 1971.

- Gyöngyösön városnézés, pihenés.
- b. - Putnokon az ált.iskolában fizika és matematika tanítási órák látogatása, óraelemzések, az iskolák megtekintése,
- a Sajó-völgy megtekintése,
- a Sajószentpéteri - korszerűen felszerelt, automatizált - üveggyárában gyárlátogatás,
- Miskolc: városnézés (Avasi torony, Lillafüred, stb.).

VII.

Ugy ítéljük meg, hogy ezek az 1 napos szakmódszertani tanulmányutak igen sok szempontból hasznosak, s, remélhetőleg hozzájárulnak leendő általános iskolai tanáraink pedagógus hivatástudatának pozitív irányú alakításához, fejlesztéséhez.

Reméljük, hogy ezt a - közel négy évtizedre visszatekintő - hagyományt a jövőben is ápolni fogja tanszékünk!

IRODALOM

[1] Tanterv az általános iskola számára.

Országos Köznevelési Tanács, Budapest, 1946.

[2] 1948. évi XXXIII. törvénycikk

Köznevelés IV. 12.sz., Budapest, 1948.